

บทความวิจัย (Research Article)

การมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาข้อตกลงร่วมระหว่างธุรกิจแคมป์ปิ้งกับชุมชน

The Community participation and the Development of collective agreement between Camping business and Communities

ไพริน เวชัญญกุล¹ เอกชัย จากศรีพรหม^{1*} และชยพจน์ ลือนันต์²Pairin Wechtunyagul¹, Eakachai Jagshriprom^{1*} and Chayapoj Lee-anant²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในบริบทการท่องเที่ยวเชิงแคมป์ปิ้ง 2. วิเคราะห์อิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาร่างข้อตกลงระหว่างผู้ประกอบการกับชุมชน และ 3. พัฒนารอบข้อตกลงที่สนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานเชิงอธิบาย ตามลำดับ เก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง 451 คน ด้วยแบบสอบถามและการสุ่มแบบแบ่งชั้น วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและอนุमान (Chi-Square) และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 12 คน รวมทั้งการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) โดยเน้นด้านการจัดการทรัพยากร การใช้พื้นที่ และการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ขณะที่ชุมชนมีความกังวลด้านการใช้น้ำ การจัดการขยะ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย นอกจากนี้ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มตัวอย่างบางประเด็น โดยเฉพาะอายุที่มีผลต่อการประเมินข้อตกลง

งานวิจัยได้พัฒนาร่างข้อตกลงร่วมจำนวน 7 มิติหลัก 21 องค์ประกอบ ผลการทดสอบ Chi-Square พบว่าอายุส่งผลต่อการประเมินร่างข้อตกลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องส่วนใหญ่เห็นว่าสามารถนำไปใช้ได้จริงและตรวจสอบได้ พร้อมทั้งเสนอให้มีกองทุนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาและอนุรักษ์ สรุปได้ว่ากรอบข้อตกลงที่พัฒนาขึ้นสามารถสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชน พร้อมทั้งนำเสนอแบบจำลองเชิงบูรณาการที่เชื่อมโยงการมีส่วนร่วมกับกลไกข้อตกลงเชิงปฏิบัติ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชุมชนอย่างยั่งยืนในบริบทอื่นได้

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน ข้อตกลงร่วม ธุรกิจแคมป์ปิ้ง การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การจัดการแบบมีส่วนร่วม

¹ โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรุงเทพฯ 10300

School of Tourism and Hospitality, Suan Dusit University, Bangkok 10300

² ภาควิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900

Department of Tourism and Service Industry, Kasetsart University, Bangkok 10900

*Corresponding author; email: jagshriprom@gmail.com

(Received: 4 October 2025; Revised: 7 April 2026; Accepted: 12 May 2026)

DOI: <https://doi.org/10.14456/psruhss.2026.17>

Abstract

This study aimed to 1. examine the level of community participation in the context of camping tourism, 2. analyze the influence of community participation on the development of draft agreements between business operators and local communities, and 3. develop a framework that supports sustainable tourism. A sequential explanatory mixed methods design was employed. Quantitative data were collected from 451 participants using questionnaires and stratified random sampling, and analyzed using descriptive and inferential statistics (Chi-square). Qualitative data were obtained from 12 key informants, including focus group discussions, and analyzed through content analysis.

The research findings revealed that** the overall level of community participation was high ($\bar{X} = 3.88$). The most prominent aspects included resource management, land use, and the regulation of tourist numbers. However, the community also expressed concerns regarding water usage, waste management, environmental impacts, and safety issues. In addition, statistically significant differences were found among certain groups of respondents. In particular, age was identified as a significant factor influencing the evaluation of agreements

The study developed a draft agreement consisting of 7 key dimensions and 21 components, covering resources, land use, environment, safety, local economy, management, and monitoring mechanisms. Among stakeholders, 85.6% agreed that the framework is practically applicable, and 81.2% considered it verifiable. The Chi-square test revealed that age significantly influenced the evaluation of the draft agreement ($p < 0.001$). Overall, most stakeholders perceived the agreement as both feasible and accountable, and additionally proposed the establishment of a local fund to support community development and conservation efforts.

In conclusion, the proposed agreement framework effectively balances economic growth, environmental sustainability, and community empowerment. The study also presents an integrated model linking participation theory with practical agreement mechanisms, offering a valuable prototype for sustainable community-based tourism development in other contexts.

Keywords: Community participation, Collective agreement, Camping business, Sustainable tourism, Participatory management

บทนำ

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและการท่องเที่ยวรูปแบบแคมป์ปิ้ง (Camping Tourism) ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากกระแสการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ (Experiential Tourism) และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่หันมาให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมชาติ ความปลอดภัย และความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งส่งผลให้รูปแบบการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ (Higgins-Desbiolles, 2020; Ioannides & Gyimóthy, 2020) ส่งผลให้ธุรกิจแคมป์ปิ้งขยายตัวอย่างต่อเนื่องในหลายพื้นที่ รวมถึงพื้นที่ชุมชนที่มีทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเป็นทุนสำคัญ อย่างไรก็ตาม การเติบโตดังกล่าวได้นำไปสู่ความท้าทายด้านการจัดการทรัพยากร การใช้

พื้นที่ร่วมกัน และความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการกับชุมชนท้องถิ่น (Jamal & Camargo, 2018; Farmaki, 2021)

แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation) ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการตัดสินใจและการจัดการทรัพยากร (Nunkoo, 2015; Rasoolimanesh et al., 2023) อย่างไรก็ตามจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ยังคงเน้นการอธิบายระดับหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมในเชิงแนวคิด ขณะที่ยังขาดแนวทางเชิงโครงสร้างหรือเครื่องมือเชิงปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาข้อตกลงร่วมระหว่างผู้ประกอบการและชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงแคมป์ปิ้ง ซึ่งมีลักษณะเฉพาะด้านการใช้ทรัพยากรร่วมกันและความเปราะบางของสิ่งแวดล้อม (Scheyvens et al., 2023) ถึงแม้จะมีการพัฒนาแนวคิดด้านธรรมาภิบาลการท่องเที่ยว (Tourism Governance) และการจัดการทรัพยากรร่วมที่เน้นการสร้างร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ แต่ยังคงขาดกรอบแนวคิดที่บูรณาการระหว่าง “การมีส่วนร่วมของชุมชน” และ “การพัฒนาข้อตกลงเชิงระบบ” ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทยที่มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม (Bramwell & Lane, 2021; Hall, 2019)

งานวิจัยนี้จึงมุ่งพัฒนาองค์ความรู้และแนวทางเชิงระบบเพื่อแก้ไขช่องว่างทางวิชาการดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในบริบทการท่องเที่ยวเชิงแคมป์ปิ้ง (2) วิเคราะห์อิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาร่างข้อตกลงระหว่างผู้ประกอบการกับชุมชน และ (3) พัฒนารอบข้อตกลงที่สนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยกำหนดตัวแปรการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน ตัวแปรส่งผ่าน ได้แก่ การพัฒนาร่างข้อตกลง และตัวแปรตาม ได้แก่ ผลลัพธ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับไม่เพียงแต่ช่วยขยายองค์ความรู้เชิงทฤษฎีด้านการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาลการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังนำไปสู่การพัฒนา “กรอบข้อตกลงเชิงปฏิบัติ” ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในพื้นที่ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความร่วมมือ ความโปร่งใส และความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชุมชนและการท่องเที่ยวรูปแบบแคมป์ปิ้งในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจแคมป์ปิ้ง รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทและอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาข้อตกลงร่วมระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจแคมป์ปิ้งกับชุมชน
3. เพื่อพัฒนารอบข้อตกลงร่วมเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ทบทวนวรรณกรรม

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation)

การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เนื่องจากเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจ การวางแผน และการติดตามผล ซึ่งช่วยให้การพัฒนาสอดคล้องกับบริบทพื้นที่และลดความขัดแย้ง งานวิจัยล่าสุดชี้ว่าการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงช่วยเสริมสร้างทุนทางสังคม ความไว้วางใจ และความเข้มแข็งของชุมชน (Nunkoo, 2015; Rasoolimanesh et al., 2023) นอกจากนี้ ในบริบทประเทศไทยพบว่า

การมีส่วนร่วมของชุมชนมีบทบาทสำคัญต่อการยอมรับและความสำเร็จของธุรกิจท่องเที่ยว โดยเฉพาะธุรกิจแคมป์ปิ้ง (สุรางคนา ศรีสุท, 2563)

2. ข้อตกลงร่วม (Collective Agreement)

ข้อตกลงร่วมเป็นเครื่องมือในการกำหนดสิทธิ หน้าที่ และการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความเป็นธรรมในการจัดการทรัพยากร งานวิจัยในช่วงหลังพบว่าข้อตกลงร่วมช่วยสร้างความไว้วางใจ ความร่วมมือ และความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในชุมชน (Bramwell & Lane, 2021; Jamal & Camargo, 2021) อย่างไรก็ตาม หากขาดกลไกกำกับดูแลและการบังคับใช้ที่ชัดเจน อาจทำให้ข้อตกลงไม่ประสบความสำเร็จ (Farmaki, 2021)

3. ธุรกิจแคมป์ปิ้ง (Camping Business)

ธุรกิจแคมป์ปิ้งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะหลังสถานการณ์โควิด-19 เนื่องจากนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับพื้นที่ธรรมชาติและความปลอดภัย งานวิจัยล่าสุดระบุว่าธุรกิจแคมป์ปิ้งมีศักยภาพในการสร้างรายได้ให้ชุมชน แต่ต้องเผชิญความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ทรัพยากรและการจัดการของเสีย (Li et al., 2022) นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวที่มีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมยังมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้ธุรกิจพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน (Mullet & Morton, 2021)

4. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism)

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมุ่งสร้างสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นกลไกสำคัญ งานวิจัยร่วมสมัยชี้ว่าการสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวสามารถลดผลกระทบเชิงลบได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Ruckli et al., 2022) อีกทั้งการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน ธุรกิจ และภาครัฐ ยังช่วยเสริมสร้างที่ยั่งยืนในระยะยาว (Lin et al., 2022)

5. การจัดการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management)

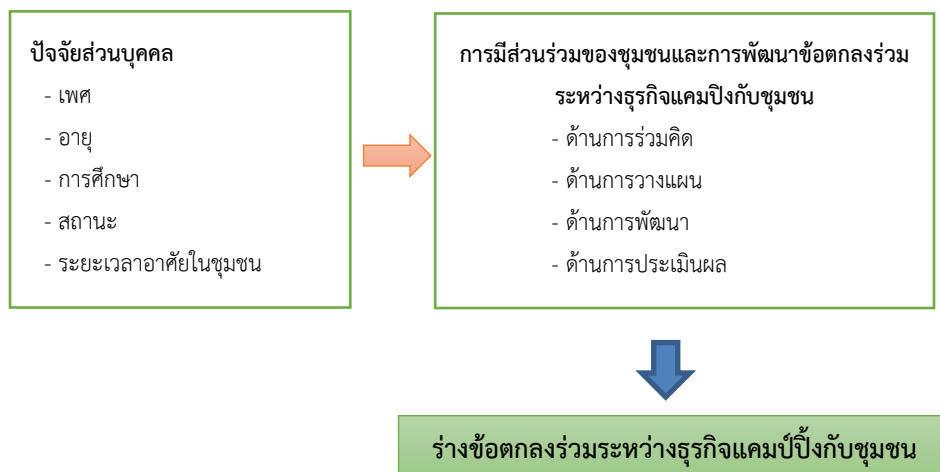
การจัดการแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมวางแผน ตัดสินใจ และดำเนินงาน ซึ่งช่วยเพิ่มความโปร่งใสและการยอมรับในนโยบาย งานของ (Nunkoo, 2015; Rasoolimanesh et al., 2023) เสนอกรอบการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนร่วม การออกแบบร่วม การดำเนินการร่วม การบริหารร่วม และการประเมินผลร่วม อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในประเทศไทยสะท้อนว่าการมีส่วนร่วมยังเผชิญข้อจำกัดด้านอำนาจและโอกาสของชุมชน (วนิดา รุ่งโยธิน, 2561; พรณี พิมพันธ์ศรี, 2563)

6. ช่องว่างขององค์ความรู้ (Research Gap)

งานวิจัยที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการพัฒนาธุรกิจแคมป์ปิ้งอย่างต่อเนื่อง แต่การศึกษาส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงแยกประเด็น เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชน หรือผลกระทบของการท่องเที่ยว โดยยังขาดการบูรณาการองค์ความรู้ระหว่างข้อตกลงร่วม และกลไกการจัดการอย่างเป็นระบบ ทำให้ยังไม่สามารถอธิบายความเชื่อมโยงเชิงโครงสร้างที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้อย่างชัดเจน (Nunkoo, 2015; Rasoolimanesh et al., 2023) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “ข้อตกลงร่วม” ในบริบทการท่องเที่ยว โดยเฉพาะธุรกิจแคมป์ปิ้ง ยังมีจำนวนจำกัด และมักขาดการพัฒนาเป็นกรอบแนวทางเชิงปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในพื้นที่ ขณะที่งานวิจัยบางส่วนชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของข้อตกลงร่วมในการสร้างความไว้วางใจและการจัดการทรัพยากร แต่ยังไม่สามารถระบุองค์ประกอบที่ชัดเจนหรือกลไกการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพได้ (Bramwell & Lane, 2021; Jamal & Camargo, 2018) ในบริบทของประเทศไทย แม้จะมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและการจัดการการท่องเที่ยวอยู่บ้าง แต่ยังขาดงานวิจัยที่มุ่งพัฒนา “โมเดลข้อตกลงร่วม” ที่เชื่อมโยงผู้ประกอบการ ชุมชน และภาครัฐเข้าด้วยกันอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งยัง

พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในหลายกรณียังอยู่ในระดับการให้ความคิดเห็น มากกว่าการมีอำนาจร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างด้านอำนาจและการเข้าถึงกระบวนการตัดสินใจ (สุรางคณา ศรีสุทธ, 2563) ยิ่งไปกว่านั้น ยังขาดการศึกษาที่วิเคราะห์ปัจจัยเชิงสังคม เช่น อายุ บทบาท หรือความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่ส่งผลต่อการยอมรับและความสำเร็จของข้อตกลงร่วมในเชิงลึก รวมถึงการขาดหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถอธิบายโครงสร้างของข้อตกลงร่วมในมิติที่ครอบคลุมทั้งด้านทรัพยากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และการบริหารจัดการ ดังนั้น ช่องว่างขององค์ความรู้จึงอยู่ที่การขาดกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการที่เชื่อมโยง “การมีส่วนร่วมของชุมชน” เข้ากับ “การพัฒนาข้อตกลงร่วมเชิงปฏิบัติ” ภายใต้บริบทของธุรกิจแคมป์ปิ้ง ซึ่งสามารถนำไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม งานวิจัยนี้จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและนำเสนอแบบจำลองที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยออกแบบเป็น แบบอธิบายตามลำดับ (Sequential Explanatory Design) ซึ่งเริ่มจากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ก่อน จากนั้นจึงดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายและขยายผลการวิจัยเชิงปริมาณให้มีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น แนวทางดังกล่าวช่วยให้สามารถเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมได้อย่างรอบด้าน และเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย (Creswell & Plano Clark, 2018)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงแคมป์ปิ้ง ได้แก่ (1) ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น (2) ผู้ประกอบการธุรกิจแคมป์ปิ้ง และ (3) หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณาจากกลุ่มประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป พื้นที่ลานกางเต็นท์ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดที่มี

ระยะทาง 200 กิโลเมตร (วัดระยะจากมหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร) โดยอ้างอิงจากจำนวนลานกางเต็นท์ของหน่วยงานรัฐและหน่วยงานเอกชนที่มีมากที่สุดในประเทศไทย ซึ่งใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่าง ของจำนวนประชากรทั้งหมด) ภาคกลาง 17 จังหวัด ปัจจุบันมีธุรกิจลานกางเต็นท์ทั้งของรัฐและเอกชนรวมกว่า 300 แห่ง ส่วนใหญ่อยู่ที่จังหวัดสระบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี และเพชรบุรี (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2567) ประกอบด้วย ผู้ประกอบการธุรกิจแคมป์ปิ้งหรือลานกางเต็นท์ หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจแคมป์ปิ้งหรือลานกางเต็นท์ ประชาชนในชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับพื้นที่แคมป์ปิ้งหรือลานกางเต็นท์ เนื่องจากจำนวนที่ไม่มีจำนวนที่แน่นอน คณะผู้วิจัยจึงเลือกใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่าง ตามแนวคิดของ Cochran (1977) ที่มีสูตรการคำนวณดังสมการนี้

$$n^o = \frac{z^2 * p * (1 - p)}{e^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

e = ร้อยละค่าความคลาดเคลื่อนจากกลุ่มตัวอย่าง

z = ระดับความเชื่อมั่นที่นักวิจัยกำหนดไว้

p = สัดส่วนของประชากร

โดยงานวิจัยนี้ มีกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป และเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจแคมป์ปิ้งหรือลานกางเต็นท์ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจแคมป์ปิ้งหรือลานกางเต็นท์ ประชาชนในชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับพื้นที่แคมป์ปิ้งหรือลานกางเต็นท์ ค่าความคลาดเคลื่อนและระดับความเชื่อมั่นของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ 5% ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% มีค่า Z อยู่ที่ 1.96 และสัดส่วนของประชากรมากกว่า 50% กำหนดสมการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้

$$n = \frac{1.96^2 * 0.5 * (1 - 0.5)}{0.05^2}$$

$$n = \frac{3.8416 * 0.5 * 0.5}{0.0025}$$

$$n = 384.16 \text{ หรือ } 385 \text{ คน}$$

จากการคำนวณดังสมการ (Cochran, 1977) ค่าความคลาดเคลื่อนและระดับความเชื่อมั่นของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ 5% ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% มีค่า Z อยู่ที่ 1.96 และสัดส่วนของประชากรมากกว่า 50% จำนวนกลุ่มตัวอย่างจะมีค่าเท่ากับ 384.16 หรือ 385 คน เนื่องด้วยป้องกันการตอบแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมายที่ไม่สมบูรณ์ทางคณะผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บแบบสอบถามเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 451 คน

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 12 คน ซึ่งมีประสบการณ์และบทบาทเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 5 ปี นอกจากนี้ ยังมีการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8-10 คน เพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะแบบเลือกตอบ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา สถานะ ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการร่วมระหว่างแคมป์ปิ้งกับชุมชน ลักษณะแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's scale) โดยให้ผู้ตอบเลือกตามความคิดเห็น

การให้คะแนนเกี่ยวกับการร่วม ดังนี้ มี 5 ระดับ คือ

คะแนน 5 หมายความว่า ท่านมีการร่วมอยู่ในระดับ มากที่สุด

คะแนน 4 หมายความว่า ท่านมีการร่วมอยู่ในระดับ มาก

คะแนน 3 หมายความว่า ท่านมีการร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง

คะแนน 2 หมายความว่า ท่านมีการร่วมอยู่ในระดับ น้อย

คะแนน 1 หมายความว่า ท่านมีการร่วมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาร่างข้อตกลงร่วมระหว่างแคมป์ปิ้งกับชุมชน

แบบสอบถามใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) โดยพัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ข้อคำถาม โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ที่มีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน ดังต่อไปนี้

โดยที่ IOC เป็นค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$\sum R$ = เป็นผลรวมของคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณาเกณฑ์ ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการวิจัย

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการวิจัย

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการวิจัย

N = เป็นจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามที่ได้จากการคำนวณจากสูตรที่จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้ ถ้ามีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกข้อสอบข้อนั้นไว้ใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 จะพิจารณาแก้ไขปรับปรุงหรือตัดทิ้ง โดยกำหนดรูปแบบของแบบตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ

สำหรับเครื่องมือเชิงคุณภาพ ใช้แนวคำถามสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้อง

ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาข้อตกลงร่วมระหว่างธุรกิจแคมป์ปิ้งกับชุมชน และร่างข้อตกลงร่วมระหว่างธุรกิจแคมป์ปิ้งกับชุมชน โดยแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามปลายเปิด แบ่งเป็น 8 ตอน จำนวน 50 ข้อ ดังนี้

- ตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 9 ข้อ
- ตอนที่ 2 ความร่วมมือและข้อตกลงร่วม จำนวน 9 ข้อ
- ตอนที่ 3 การพัฒนา จำนวน 5 ข้อ
- ตอนที่ 4 การบริหารแคมป์ปิ้ง จำนวน 5 ข้อ
- ตอนที่ 5 อนาคต Future-Oriented Interview Questions จำนวน 10 ข้อ
- ตอนที่ 6 การมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 5 ข้อ
- ตอนที่ 7 การพัฒนาและออกแบบข้อตกลงร่วม จำนวน 5 ข้อ
- ตอนที่ 8 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จำนวน 2 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้วิธีดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงก์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยค่าที่ได้อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ใช้วิธีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.82–0.94 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีความสอดคล้องภายในในระดับสูง (Hair et al., 2021)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณดำเนินการโดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษา โดยผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความยินยอมจากผู้ตอบแบบสอบถามก่อนการเก็บข้อมูล

สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลประมาณ 60–90 นาทีต่อครั้ง พร้อมทั้งบันทึกเสียงและถอดความเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Field, 2020)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Thematic Analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูล สร้างรหัส (Coding) และตีความข้อมูล เพื่อค้นหารูปแบบและประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Braun & Clarke, 2021)

จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คำนึงถึงจริยธรรมในการวิจัย โดยผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคนได้รับการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และให้ความยินยอมโดยสมัครใจ (Informed Consent) พร้อมทั้งได้รับการรับรองว่าข้อมูลจะถูกเก็บเป็นความลับและนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น ผู้เข้าร่วมสามารถถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกเมื่อโดยไม่มีผลกระทบใด ๆ (Israel & Hay, 2021)

ผลการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาข้อตกลงร่วมระหว่างธุรกิจแคมป์ปิ้งกับชุมชนจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบการแคมป์ปิ้ง เจ้าหน้าที่รัฐ/เอกชน และชุมชน พบประเด็นสำคัญที่สะท้อนความท้าทายและแนวทางในการสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ	ระยะเวลาการอาศัย อยู่ในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	276	61.20	5-10 ปี	176	39.02
ชาย	145	32.15	10 ปี ขึ้นไป	142	31.49
LGBTQ Plus	30	6.65	ต่ำกว่า 5 ปี	133	29.49
รวม	451	100.00	รวม	451	100.00
อายุ	สถานะ				
20-30 ปี	255	56.54	ชุมชนท้องถิ่น	253	56.10
มากกว่า 50 ปี	100	22.17	ผู้ประกอบการธุรกิจ	84	18.63
41-50 ปี	56	12.42	แคมป์ปิ้ง		
31-40 ปี	40	8.87	หน่วยงานภาครัฐ	69	15.30
รวม	451	100.00	ส่วนกลาง		
การศึกษา			หน่วยงานภาครัฐ	28	6.21
ปริญญาตรี	317	70.29	ส่วนท้องถิ่น		
สูงกว่าปริญญาตรี	100	22.17	องค์กรพัฒนาเอกชน	17	3.77
มัธยมศึกษา	23	5.10	(NGO)		
อาชีวศึกษา	11	2.44	รวม	451	100.00
รวม	451	100.00			

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 61.20) รองลงมาคือเพศชาย (ร้อยละ 32.15) และกลุ่ม LGBTQ+ (ร้อยละ 6.65) โดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20–30 ปี (ร้อยละ 56.54) และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 70.29) ด้านสถานะ พบว่าส่วนใหญ่เป็นชุมชนท้องถิ่น (ร้อยละ 56.10) รองลงมาคือผู้ประกอบการธุรกิจแคมป์ปิ้ง (ร้อยละ 18.63) และหน่วยงานภาครัฐ ขณะที่ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5–10 ปี (ร้อยละ 39.02) รองลงมาคือมากกว่า 10 ปี และต่ำกว่า 5 ปี ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจแคมป์ปิ้ง รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชน ($n = 451$)

ด้านการมีส่วนร่วม	Mean ($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ
การให้ข้อมูลและเวทีสาธารณะ	3.79	1.14	มาก
การจัดการทรัพยากร	4.04	0.85	มาก
การใช้พื้นที่	4.14	0.82	มาก
ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม	4.15	0.80	มาก
รวม	3.88	1.06	มาก

เชิงปริมาณ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 1.06) โดยเฉพาะด้านการให้ข้อมูลและการเข้าร่วมเวทีสาธารณะ ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 1.14) การจัดการทรัพยากร ($\bar{X} = 4.04$) และการใช้พื้นที่ ($\bar{X} = 4.14$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

ตาราง 3 การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกัน

ประเด็น	Mean ($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ
การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว	4.21	0.92	มาก
การจำกัดจำนวนเต็นท์ในพื้นที่เดียวกัน	4.02	0.97	มาก
การควบคุมการใช้น้ำและพลังงาน	3.96	0.98	มาก
การกำหนดกฎระเบียบจัดการขยะ	4.14	0.97	มาก
การจัดการพลังงานที่ยั่งยืน	4.08	0.99	มาก
รวม	4.08	0.97	มาก

เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.21$) และการกำหนดกฎระเบียบด้านการจัดการขยะ ($\bar{X} = 4.14$) เป็นประเด็นที่ได้รับความสำคัญมากที่สุด

เชิงคุณภาพ พบว่า แม้ชุมชนจะมีส่วนร่วมในระดับมาก แต่ยังคงจำกัดอยู่ในระดับการให้ความคิดเห็นมากกว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยประเด็นที่ชุมชนให้ความสำคัญ ได้แก่ การใช้น้ำ การจัดการขยะ การอนุรักษ์พื้นที่สีเขียว และมาตรการด้านความปลอดภัย

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์บทบาทและอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาข้อตกลงร่วมระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจแคมป์กับชุมชน

ตาราง 4 การประเมินร่างข้อตกลงร่วม 7 หมวด

หมวด	Mean($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ
การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกัน	4.05	0.97	มาก
การจัดการพื้นที่และระเบียบบริการ	4.14	0.85	มาก
ความปลอดภัย	4.06	0.84	มาก
สิ่งแวดล้อม	4.15	0.80	มาก
เศรษฐกิจท้องถิ่น	4.08	0.82	มาก
การบริหารจัดการ	4.10	0.87	มาก
กลไกตรวจสอบ	4.05	0.83	มาก

ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ แสดงให้เห็นว่าร่างข้อตกลงร่วมประกอบด้วย 7 หมวด 21 ข้อ ครอบคลุมประเด็นหลัก ได้แก่ การใช้ทรัพยากร พื้นที่ ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจท้องถิ่น การบริหารจัดการ และกลไกตรวจสอบ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 85.6 เห็นว่าใช้ได้จริง และร้อยละ 81.2 เห็นว่าตรวจสอบได้

ตาราง 5 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับการมีส่วนร่วมระหว่างแคมป์กับชุมชน

ตัวแปร	ด้านการมีส่วนร่วม	ค่า χ^2	p-value
เพศ	การร่วมคิด	32.040	0.000*
	การวางแผน	33.739	0.000*
	การพัฒนา	28.422	0.000*
	การประเมินผล	40.686	0.000*
อายุ	การร่วมคิด	32.861	0.001*

ตัวแปร	ด้านการมีส่วนร่วม	ค่า χ^2	p-value
การศึกษา	การวางแผน	55.379	0.000*
	การพัฒนา	47.944	0.000*
	การประเมินผล	91.684	0.000*
	การร่วมคิด	44.133	0.000*
สถานะ	การวางแผน	103.693	0.000*
	การพัฒนา	62.683	0.000*
	การประเมินผล	58.791	0.000*
	การร่วมคิด	52.731	0.000*
ระยะเวลาอยู่ในชุมชน	การวางแผน	93.615	0.000*
	การพัฒนา	67.507	0.000*
	การประเมินผล	49.463	0.000*
	การร่วมคิด	19.688	0.012*
	การวางแผน	43.655	0.000*
	การพัฒนา	23.185	0.003*
	การประเมินผล	39.734	0.000*

*ระดับนัยสำคัญ 0.05, ค่า $p < 0.05$ = มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ

ผลการทดสอบ Chi-Square พบว่า ตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานะ และระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมระหว่างแคมป์ปิ้งกับชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า p-value น้อยกว่า 0.05 ในเกือบทุกตัวชี้วัด และ ค่าไคสแควร์ (χ^2) ในหลายตัวแปรมีค่าสูง เช่น การศึกษา ($\chi^2 = 103.693$) และสถานะ ($\chi^2 = 93.615$) แสดงให้เห็นว่าตัวแปรดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในระดับสูง

เชิงคุณภาพ พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในชุมชน อย่างชัดเจน โดยกลุ่มที่มีอายุ ระดับการศึกษา และสถานะที่แตกต่างกัน จะมีรูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านการร่วมคิด การวางแผน การพัฒนา และการประเมินผลที่แตกต่างกัน หมายถึง บุคคลที่มีประสบการณ์มากกว่า (อายุ/ระยะเวลาอยู่ในชุมชน) หรือมีระดับการศึกษาสูง รวมถึงมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันในสังคม จะมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมและมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาชุมชนมากกว่ากลุ่มอื่น

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อพัฒนากรอบข้อตกลงร่วมเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Thematic Analysis) พบว่า ร่างข้อตกลงร่วมระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจแคมป์ปิ้งกับชุมชนสามารถจำแนกออกเป็น 7 มิติหลัก และ 21 องค์ประกอบย่อย

ตาราง 6 ร่างข้อตกลงร่วมระหว่างธุรกิจแคมป์ปิ้งกับชุมชน: 7 มิติ 21 องค์ประกอบ

มิติหลัก	องค์ประกอบย่อย	สาระสำคัญของข้อตกลง
1. การจัดการทรัพยากร	1.1 การกำหนดขอบเขตการใช้ทรัพยากร	กำหนดขอบเขตและเงื่อนไขการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เช่น น้ำ ไฟฟ้า พื้นที่ป่า และทรัพยากรธรรมชาติอื่นอย่างชัดเจน

มิติหลัก	องค์ประกอบย่อย	สาระสำคัญของข้อตกลง
	1.2 การจำกัดปริมาณการใช้ทรัพยากร	กำหนดจำนวนผู้ใช้หรือปริมาณการใช้ทรัพยากรในแต่ละช่วงเวลา เพื่อป้องกันการใช้เกินขีดความสามารถของพื้นที่
	1.3 การสร้างความรู้และความตระหนักด้านการอนุรักษ์	ส่งเสริมการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ พนักงาน ชุมชน และนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรอย่างรับผิดชอบ
2. การใช้พื้นที่	2.1 การกำหนดเขตการใช้พื้นที่	แบ่งโซนพื้นที่อย่างชัดเจน เช่น พื้นที่กางเต็นท์ พื้นที่กิจกรรม พื้นที่บริการ และพื้นที่อนุรักษ์
	2.2 การควบคุมกิจกรรมที่กระทบชุมชน	กำหนดข้อปฏิบัติเกี่ยวกับเสียงดัง เวลาใช้พื้นที่ และกิจกรรมที่อาจรบกวนวิถีชีวิตของชุมชน
	2.3 การกำหนดความจุรองรับของพื้นที่	ระบุจำนวนสูงสุดของนักท่องเที่ยวหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่อวันให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่
3. ความปลอดภัย	3.1 การจัดตั้งมาตรการป้องกันและเฝ้าระวัง	จัดให้มีระบบเฝ้าระวังความปลอดภัยในพื้นที่ ทั้งด้านอุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ และเหตุฉุกเฉิน
	3.2 การชักซ้อมแผนฉุกเฉินร่วมกัน	กำหนดให้มีการฝึกซ้อมแผนฉุกเฉินร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการ ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ
	3.3 การสื่อสารข้อมูลความปลอดภัยต่อสาธารณะ	จัดทำป้ายเตือน เส้นทางหนีภัย และข้อมูลความปลอดภัยที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงได้
4. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.1 การจัดการขยะและของเสีย	กำหนดระบบการคัดแยกขยะ การลดขยะ และการกำจัดของเสียอย่างเหมาะสม
	4.2 การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	สนับสนุนการใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ การลดพลาสติก และการควบคุมกิจกรรมที่กระทบต่อระบบนิเวศ
	4.3 การจัดกิจกรรมอนุรักษ์ร่วมกัน	ส่งเสริมกิจกรรมร่วมระหว่างธุรกิจและชุมชน เช่น ปลูกป่า เก็บขยะ และฟื้นฟูพื้นที่ธรรมชาติ
5. การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	5.1 การจ้างงานคนในพื้นที่	สนับสนุนการจ้างแรงงานและการสร้างโอกาสทางอาชีพแก่คนในชุมชน
	5.2 การสนับสนุนสินค้าและบริการท้องถิ่น	เปิดพื้นที่หรือสร้างช่องทางให้ชุมชนจำหน่ายสินค้า อาหาร และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
	5.3 การพัฒนากองทุนหรือผลประโยชน์ร่วม	พิจารณาจัดตั้งกองทุนท้องถิ่นหรือกลไกแบ่งปันผลประโยชน์เพื่อพัฒนาชุมชนและกิจกรรมอนุรักษ์
6. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	6.1 การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น	กำหนดให้มีเวทีรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน ผู้ประกอบการ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

มิติหลัก	องค์ประกอบย่อย	สาระสำคัญของข้อตกลง
	6.2 การมีคณะกรรมการร่วม	จัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างชุมชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมตัดสินใจ
	6.3 การจัดการข้อขัดแย้งอย่างมีส่วนร่วม	กำหนดกลไกไกล่เกลี่ยและแก้ไขข้อขัดแย้งที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างเป็นธรรม
7. การติดตามและประเมินผล	7.1 การกำหนดตัวชี้วัดร่วม	กำหนดตัวชี้วัดด้านทรัพยากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมเพื่อใช้ประเมินผลร่วมกัน
	7.2 การประเมินผลตามรอบเวลา	กำหนดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามข้อตกลงอย่างสม่ำเสมอ เช่น ทุก 6 เดือน
	7.3 การเปิดเผยผลและปรับปรุงข้อตกลง	เผยแพร่ผลการประเมินต่อสาธารณะ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงข้อตกลงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับผลเชิงปริมาณ (ตาราง 4) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทุกมิติได้รับการประเมินอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาข้อตกลงที่มีโครงสร้างชัดเจนและครอบคลุมหลายมิติ สามารถเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงแคมป์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความคิดเห็นเพิ่มเติมในการพัฒนาร่างข้อตกลงร่วมระหว่างแคมป์ปิ้งกับชุมชน

จากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาข้อตกลงร่วมระหว่างธุรกิจแคมป์ปิ้งกับชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมที่สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. แนวทางการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างยั่งยืนระหว่างชุมชนกับธุรกิจแคมป์ปิ้ง ควรกำหนดขอบเขตการใช้ทรัพยากรอย่างชัดเจน เช่น การใช้แหล่งน้ำ การตัดไม้ การใช้ไฟฟ้า หรือการจัดการขยะ โดยมีการจำกัดจำนวนผู้ใช้ในแต่ละช่วงเวลา และให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่เจ้าของกิจการ พนักงาน และนักท่องเที่ยว เพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นคุณค่าของทรัพยากรและร่วมกันดูแล

2. หลักเกณฑ์การใช้พื้นที่แคมป์ปิ้งร่วมกันอย่างเหมาะสม ปลอดภัย และไม่กระทบชุมชน ควรกำหนดโซนพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ อย่างชัดเจน เช่น พื้นที่ตั้งเต็นท์ พื้นที่เล่นกิจกรรม หรือพื้นที่สงวน ห้ามใช้เสียงดังหลังเวลา 22.00 น. มีข้อกำหนดเรื่องการเว้นระยะจากที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน และกำหนดจำนวนสูงสุดของผู้เข้าร่วมในแต่ละกิจกรรมต่อวัน

3. ข้อเสนอในการวางมาตรการความปลอดภัยของกิจกรรมแคมป์ปิ้งที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ควรจัดตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยร่วมระหว่างชุมชนและผู้ประกอบการ มีการฝึกซ้อมแผนฉุกเฉินประจำปี เช่น อัคคีภัย น้ำหลาก หรือสัตว์ป่า รวมถึงมีเจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครประจำพื้นที่คอยดูแล พร้อมป้ายเตือนและเส้นทางหนีภัยที่ชัดเจน

4. กิจกรรมหรือแนวทางในการร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระหว่างธุรกิจแคมป์ปิ้งกับชุมชน ร่วมจัดกิจกรรมปลูกป่า เก็บขยะรอบแคมป์ และเวิร์กช็อปการแยกขยะ หรือการทำปุ๋ยหมักแบบชุมชน รวมถึงกำหนดกติกาการใช้ภาชนะที่ย่อยสลายได้ ลดพลาสติก และเชิญชวนให้ผู้มาเยือนมีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่

5. ธุรกิจแคมป์บึงควรสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนในด้านใดและอย่างไร สนับสนุนการจ้างงานคนในพื้นที่ เช่น เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือพนักงานดูแลแคมป์ รวมถึงเปิดพื้นที่ให้ชาวบ้านขายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น ผักผลไม้ งานหัตถกรรม อาหารพื้นบ้าน และร่วมพัฒนาแพ็คเกจท่องเที่ยวร่วมกับกลุ่มอาชีพในชุมชน

6. กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างธุรกิจกับชุมชนเพื่อการตัดสินใจร่วมและแก้ไขข้อขัดแย้ง จัดประชุมหรือเวทีรับฟังความเห็นจากทุกภาคส่วนเป็นประจำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง มีคณะกรรมการร่วมที่เป็นตัวแทนจากทั้งสองฝ่าย เพื่อพูดคุย ตัดสินใจ และหาข้อยุติในกรณีเกิดปัญหา โดยต้องมีการจดบันทึกการประชุมและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

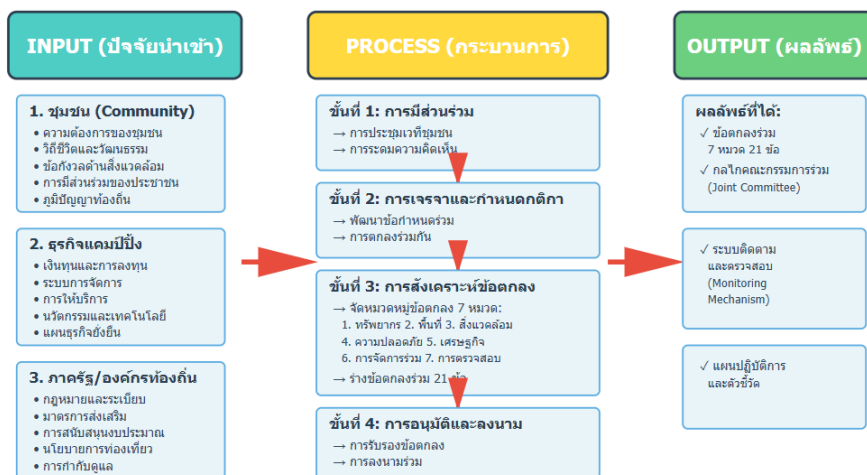
7. ระบบตรวจสอบและประเมินผลร่วมกันเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินผลการดำเนินงานตามข้อตกลงทุก 6 เดือน โดยใช้แบบประเมินร่วมกัน และเชิญภาคีภายนอก เช่น นักวิชาการ หรือองค์กรสิ่งแวดล้อมมาร่วมตรวจสอบ มีการรายงานสาธารณะผ่านบอร์ดชุมชน หรือแพลตฟอร์มออนไลน์

8. ข้อเสนอแนะ ควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดอบรมให้ทั้งชุมชนและผู้ประกอบการ มีระบบพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการจัดการแคมป์ และพัฒนาข้อตกลงให้มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ในอนาคต

การบูรณาการผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พบว่า ผลการวิจัยทั้งสองส่วนมีความสอดคล้องกัน โดยข้อมูลเชิงปริมาณชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาข้อตกลง ขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพได้อธิบายรายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับลักษณะและองค์ประกอบของข้อตกลงที่มีประสิทธิภาพ การบูรณาการข้อมูลทั้งสองส่วนช่วยยืนยันว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนไม่เพียงแต่ส่งผลต่อระดับของการพัฒนาข้อตกลงเท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญในการกำหนดเนื้อหาและโครงสร้างของข้อตกลงให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

โมเดลเชิงกระบวนการ การจัดการข้อตกลงร่วมอย่างยั่งยืน พัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการดำเนินงาน (Process) และผลลัพธ์ (Output) ภายใต้แนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างข้อตกลงร่วมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

โมเดลเชิงกระบวนการ: การจัดการข้อตกลงร่วมอย่างยั่งยืน

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ชุมชน (Community) ซึ่งมีบทบาทด้านการมีส่วนร่วม การสะท้อนปัญหาและความต้องการ (2) ธุรกิจแคมป์ ซึ่งมียบทบาทในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การบริหารจัดการ และการใช้ทรัพยากร และ (3) ภาครัฐหรือองค์กรท้องถิ่น ซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบาย กฎระเบียบ และสนับสนุนทรัพยากร ทั้งสามภาคส่วนนี้เป็นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการร่วมกัน

2. กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่

(1) การมีส่วนร่วม เป็นขั้นตอนเริ่มต้นที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น และสะท้อนประเด็นปัญหา

(2) การเจรจาและกำหนดกติกา เป็นกระบวนการสร้างความเข้าใจร่วมและกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ทุกฝ่ายยอมรับ

(3) การสังเคราะห์ข้อตกลง เป็นการรวบรวมและจัดหมวดหมู่ข้อเสนอ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาร่างข้อตกลงร่วม ซึ่งในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 7 มิติหลัก

(4) การยอมรับและลงนาม เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ทำให้ข้อตกลงมีความชอบธรรมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

3. ผลลัพธ์ (Output) ได้แก่ (1) ข้อตกลงร่วมที่มีโครงสร้างชัดเจน ครอบคลุม 7 มิติ 21 องค์ประกอบ (2) การจัดตั้งกลไกความร่วมมือ เช่น คณะกรรมการร่วม (Joint Committee) เพื่อกำกับดูแล และ (3) ระบบติดตามและประเมินผล (Monitoring Mechanism) รวมถึงแผนปฏิบัติการและตัวชี้วัดที่สามารถตรวจสอบได้

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการวิจัยที่พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับสูง และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการพัฒนาข้อตกลง สอดคล้องกับแนวคิดด้านการมีส่วนร่วมที่ระบุว่า การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความร่วมมือและความยั่งยืนของการพัฒนา (Nunkoo, 2015; Rasoolimanesh et al., 2023) ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมที่แท้จริงไม่ได้จำกัดเพียงการเข้าร่วมกิจกรรม แต่รวมถึงการมีบทบาทในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางของการพัฒนา ซึ่งช่วยให้ข้อตกลงที่เกิดขึ้นมีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของชุมชนมากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนส่งผลต่อการยอมรับและประสิทธิภาพของข้อตกลง สามารถอธิบายได้จากแนวคิดด้านธรรมาภิบาลการท่องเที่ยว ซึ่งเน้นการสร้างความร่วมมือและความโปร่งใสระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Bramwell & Lane, 2021; Jamal & Camargo, 2018) กล่าวคือ เมื่อชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาข้อตกลง จะส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Ownership) และเพิ่มระดับความไว้วางใจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดความขัดแย้งและเพิ่มโอกาสในการนำข้อตกลงไปปฏิบัติได้จริง

3. การค้นพบองค์ประกอบของร่างข้อตกลงจำนวน 7 มิติและ 21 องค์ประกอบย่อย สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาข้อตกลงในบริบทการท่องเที่ยวเชิงแคมป์จำเป็นต้องครอบคลุมทั้งด้านการจัดการทรัพยากร การใช้พื้นที่ ความปลอดภัย และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการทรัพยากรร่วมที่เน้นการกำหนดกติกาและข้อตกลงที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (Hall, 2019; Farmaki, 2021) นอกจากนี้ การมีองค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผลยังช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาข้อตกลงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่อง

4. การบูรณาการผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องของข้อมูลทั้งสองส่วน โดยข้อมูลเชิงปริมาณช่วยยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพช่วยอธิบายรายละเอียด

เชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการและเนื้อหาของข้อตกลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการวิจัยแบบผสมผสานที่ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและความสมบูรณ์ของผลการวิจัย (Creswell & Plano Clark, 2018)

งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในด้านพื้นที่ศึกษา ซึ่งอาจส่งผลต่อการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในบริบทอื่น ดังนั้น การวิจัยในอนาคตควรขยายขอบเขตไปยังพื้นที่ที่มีลักษณะแตกต่างกัน และศึกษาปัจจัยเพิ่มเติม เช่น บทบาทของนโยบายภาครัฐหรือปัจจัยทางวัฒนธรรม เพื่อเพิ่มความครอบคลุมขององค์ความรู้ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. **ข้อเสนอแนะจากการวิจัย** ผู้ประกอบการธุรกิจแคมป์ควรนำกรอบข้อตกลงร่วมที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่จริง โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การกำหนดกติกา ไปจนถึงการติดตามประเมินผล ควรจัดตั้ง “คณะกรรมการร่วม” ระหว่างชุมชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน นอกจากนี้ ควรกำหนดมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน

2. **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนการพัฒนาข้อตกลงร่วมระหว่างธุรกิจแคมป์กับชุมชนในรูปแบบนโยบายหรือแนวทางมาตรฐาน (Guidelines) เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานในพื้นที่ต่าง ๆ ควรมีการกำหนดกฎหมายหรือมาตรการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณและองค์ความรู้ในการพัฒนาศักยภาพของชุมชน นอกจากนี้ ควรส่งเสริมระบบการติดตามและประเมินผลที่โปร่งใส และสนับสนุนการจัดตั้งกลไกกลาง

3. **ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป** ควรมีการศึกษาต่อยอดโดยนำกรอบข้อตกลงร่วมที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในพื้นที่จริง (Pilot Study) เพื่อประเมินประสิทธิภาพและความเหมาะสมในบริบทที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ควรศึกษาปัจจัยเชิงลึกที่มีผลต่อการยอมรับข้อตกลงร่วม เช่น ความเชื่อ ค่านิยม หรือความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งอาจขยายขอบเขตการศึกษาไปยังรูปแบบการท่องเที่ยวอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2567). *เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวในปี 2567*. สืบค้น 8 ธันวาคม 2567, จาก <https://www.bangkokbiznews.com>
- พรรณี พิมานันธุ์สร. (2563). รูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อการคิดสร้างสรรค์สู่การเพิ่มมูลค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน. *วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ*, 9(2), 105-116. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/BJBM/article/view/244450>
- วนิดา รุ่งโยธิน. (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา. <https://buuir.buu.ac.th/bitstream/1234567890/8692/1/59910289.pdf>
- สุรางคณา ศรีสุทธ. (2563). การจัดการธุรกิจแคมป์เชิงยั่งยืน: กรณีศึกษาแคมป์ในประเทศไทย. *วารสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*, 12(2), 45–62.
- Bramwell, B., & Lane, B. (2021). Critical research on the governance of tourism and sustainability. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(1), 1–20. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1720659>

- Braun, V., & Clarke, V. (2021). *Thematic analysis: A practical guide*. SAGE Publications.
<https://doi.org/10.1177/1035719X211058251>
- Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques* (3rd Ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and Conducting Mixed Methods Research* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Farmaki, A. (2021). Memory and forgetfulness in tourism crisis research. *Tourism management*, 83, 104210. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2020.104210>
- Field, A. (2020). *Discovering statistics using IBM SPSS Statistics* (5th ed.). SAGE Publications.
- Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2021). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM)* (3rd ed.). SAGE Publications.
- Hall, C. M. (2019). Constructing Sustainable Tourism Development: The 2030 Agenda and the Managerial Ecology of Sustainable Tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 27, 1044-1060. <https://doi.org/10.1080/09669582.2018.1560456>
- Higgins-Desbiolles, F. (2020). Socialising tourism for social and ecological justice after COVID-19. *Tourism Geographies*, 22(3), 610–623. <https://doi.org/10.1080/14616688.2020.1757748>
- Ioannides, D., & Gyimóthy, S. (2020). The COVID-19 crisis as an opportunity for escaping the unsustainable global tourism path. *Tourism Geographies*, 22(3), 624–632.
<https://doi.org/10.1080/14616688.2020.1763445>
- Israel, M., & Hay, I. (2021). *Research ethics for social scientists* (3rd ed.). SAGE Publications.
- Jamal, T., & Camargo, B. A. (2018). Tourism governance and policy: Whither justice?. *Tourism management perspectives*, 25, 205-208. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2017.11.009>
- Li, H., Liu, D., & He, J. (2022). Exploring Differentiated Conservation Priorities of Urban Green Space Based on Tradeoffs of Ecological Functions. *Sustainability*, 14(3), 1845.
<https://doi.org/10.3390/su14031845>
- Lin, V. S., Qin, Y., Li, G., & Jiang, F. (2022). Multiple effects of “distance” on domestic tourism demand: A comparison before and after the emergence of COVID-19. *Annals of Tourism Research*, 95, 103440. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2022.103440>
- Mullet, T. C., & Morton, J. M. (2021). Snowmobile effects on height and live stem abundance of wetland shrubs in south-central Alaska. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 33, 100347. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2020.100347>
- Nunkoo, R. (2015). Tourism development and trust in local government. *Tourism management*, 46, 623-634. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2014.08.016>
- Rasoolimanesh, S. M., Ramakrishna, S., Hall, C. M., Esfandiar, K., & Seyfi, S. (2023). A systematic scoping review of sustainable tourism indicators in relation to the sustainable development goals. *Journal of Sustainable Tourism*, 31(7), 1497–1517.
<https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1775621>

- Ruckli, A. K., Hörtenhuber, S. J., Ferrari, P., Guy, J., Helmerichs, J., Hoste, R., Hubbard, C., Kasperczyk, N., Leeb, C., Malak-Rawlikowska, A., Valros, A., & Dippel, S. (2022). Integrative Sustainability Analysis of European Pig Farms: Development of a Multi-Criteria Assessment Tool. *Sustainability*, 14(10), 5988. <https://doi.org/10.3390/su14105988>
- Scheyvens, R. A., Movono, A., & Auckram, S. (2023). Pacific peoples and the pandemic: exploring multiple well-beings of people in tourism-dependent communities. *Journal of Sustainable Tourism*, 31(1), 111–130. <https://doi.org/10.1080/09669582.2021.1970757>